

**Наталія О. Небаба, Богдан В. Серотюк, Джахеїдр Емад Албураві Рамадан**

## **ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ВИНИКНЕННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ**

Проведено узагальнення та порівняльну оцінку положень теоретичних підходів щодо встановлення причин та передумов виникнення, визначення механізмів поширення кризових явищ у розвитку економічних систем. Розглянуто закономірності прояву кризових тенденцій в контексті здійснення процесів функціонування та розвитку економічних систем. Запропоновано рекомендації щодо удосконалення механізму збереження стійкості та протидії руйнівним проявам кризових явищ у розвитку економічних систем.

Закономірності змін, що знаходять прояв в процесі розвитку економічної системи суспільства у цілому та за складовими на різних рівнях її побудови в значній мірі визначається виявленням ключових системних ознак і властивостей, що знаходять розмаїтий прояв в конкретних умовах та ситуаціях взаємодії із факторами й умовами зовнішнього середовища.

Узагальнення фундаментальних поглядів науковців щодо ідентифікації закономірностей утворення такого роду ситуацій дозволила виявити такі основні підходи щодо визначення причин та передумов виникнення кризових явищ у розвитку економічних систем: діалектичний, онтогенетичний, нелінійно-синергетичний. Розглянуті підходи відображають різні аспекти формування передумов виникнення та розгортання кризових явищ в процесі розвитку економічних систем, а, отже, актуальні особливості, притаманні такого роду явищам, обов'язково мають знаходити відображення при формуванні відповідних антикризових механізмів.

Напрямки подальших досліджень мають бути пов'язані із теоретичним обґрунтуванням структурної побудови механізму протидії кризовим явищам у розвитку економічних систем відповідно до передумов, представлених у розглянутих підходах.

**Ключові слова:** економічна система, криза, життєвий цикл, розвиток, аттрактор, механізм розвитку.